

Achtergrond 'Wit privilege'

Historisch kader

In 1935 beschreef de Amerikaanse mensenrechtenactivist en academicus W.E.B. Du Bois al dat witte arbeiders bepaalde voordelen, zoals burgerrechten, hadden op hun zwarte collega's. De heersende klasse gebruikte zo een verdeel en heers strategie. Deze werd ook al gebruikt op de plantages in Amerika waar een onderscheid werd gemaakt tussen wit tot slaafgemaakten en zwart tot slaafgemaakten. Zo zouden beide groepen zich niet verenigen om betere sociale rechten te verwerven. In residentiële zones, enkel toegankelijk voor witte burgers, werd het begrip 'privilege van witte huidskleur' gebruikt. In de jaren '70 en '80 wordt de term gebruikt door holibi, feministische en radicale witte antiracistische groepen.

In 1989 schrijft Peggy McIntosh het boek '*White Privilege: Unpacking the Invisible Knapsack*'. Daarin beschrijft ze het onzichtbaar systeem van voordelen/privileges die mannen en witte mensen krijgen. Het gaat niet om het feit dat er racisme bestaat maar net dat er een systeem bestaat dat bepaalde mensen in een bepaalde machtspositie plaatst. Wit privilege is er op gericht deze macht te delen. Maar delen betekent ook afstaan en hier wringt het vaak.

Reikwijdte van wit privilege

Wit privilege uit zich in heel gewone dingen in het leven, zich gerepresenteerd zien, niet benadeeld worden door het rechtssysteem, gezien worden als individu en niet als een deel van een gemeenschap of zich niet moeten verantwoorden voor de gemeenschap waartoe je behoort. Hoewel het begrip vooral gebruikt werd in een activistische en academische setting is het sinds 2010 ook meer bekend bij het gewone publiek.

Het gaat om een intersectioneel begrip, man - hetero - katholiek -... Wit zijn is één mogelijk privilege. Er bestaan dus ook andere kenmerken die privileges met zich meebrengen.

Wit privilege wordt in Nederland ook positieve discriminatie van witte mensen genoemd.

Volgens Reni Eddo-Lodge gaat het om een structureel racisme waar iedereen zich bewust van moet worden. Racisme benadeelt anderen, en doordat er racisme bestaat, zijn anderen dus geprivilegieerd. Witte mensen kunnen zeggen kleurenblind te zijn, mensen met een andere huidskleur kunnen dit niet want worden dagelijks geconfronteerd met hun huidskleur. Witte mensen beseffen niet eens dat ze een kleur hebben, namelijk wit. Wit privilege confronteert hen hiermee wat tot zekere ongemakken (kan) leiden. Robin De Angelo verwoordt het met volgende beeldspraak: vissen die mee zwemmen met de stroom, beseffen niet dat er een stroom is, vissen die tegen stroom zwemmen wel.

Vooroordelen spelen een rol bij wit privilege. Dat mensen vooroordelen hebben is normaal. Deze komen uit onze opvoeding, persoonlijke ervaringen en hoe mensen gerepresenteerd worden. Wanneer je je bewust bent van je vooroordelen en weet vanwaar deze komen, kan je jouw vooroordeel veranderen of stoppen met dit idee te veralgemenen. Hoe mensen gerepresenteerd worden ligt buiten jezelf maar beïnvloedt zeker je mening. Het is belangrijk om te weten dat niemand hier ongevoelig voor is. Omdat mensen een bepaald beeld hebben of tot dezelfde groep behoren, nemen ze, misschien onbewust, een bepaalde beslissing, terwijl ze denken dit objectief te doen. Doordat dit op verschillende vlakken gebeurt is er sprake van structureel probleem. Het gaat dus om het blootleggen van dit mechanisme. Bepaalde groepen worden door de manier waarop ze gerepresenteerd worden bevooroordeeld op andere groepen. Witte mensen voelen door de manier en de hoeveelheid dat ze gerepresenteerd worden, vb witte mensen als experts, in alle soorten beroepen,... dat zij de norm zijn, anderen de uitzondering.

Witte mensen zijn zich hier niet altijd van bewust. De bewustwording van hun witte kleur, dat witte mensen deel uitmaken van het systeem en de voordelen dat zich met zich meebrengt is zeer belangrijk. Maar dit ligt ook gevoelig bij witte mensen. Dit wordt 'witte fragiliteit' genoemd. Met witte fragiliteit wordt dus de gevoeligheid die witte mensen hebben als ze aangesproken hebben op hun privileges bedoeld. Met wit privilege wordt niet gezegd dat dat iedere witte persoon een makkelijk leven heeft gehad maar wel dat niet-witte mensen (nog) harder moeten werken om hetzelfde te bereiken als ze dit al bereiken.

Discriminatie en racisme zijn strafbaar, privileges zijn niet afdwingbaar. Dit is een kritiek op de term 'wit privilege'. Een andere kritiek is dat de term niet focust op wat verbindt, vb. alle arbeiders los van hun huidskleur maar benadrukt wat verschillend is, zodat er geen gezamenlijke strijd zal gevoerd worden tegen vb. de onderdrukking van arbeiders. De 'schuld' wordt ook gelegd bij alle witte mensen en niet bij de enkelingen die de meeste macht in handen hebben, is een andere kritiek.

Maar wie bepaalt de term, de groep die de macht heeft of laat je alle betrokkenen mee de term bepalen? Het lijkt alsof de term wit privilege het zwijgen wil opleggen aan witte mensen. Racisme is meestal een strijd geweest van witte mensen die het opnamen voor anderen. Nu gaan mensen over wie het gaat zelf de strijd aan en wordt er gekeken hoe nog meer betrokkenen kunnen bereikt worden. Dat vroeger witte mensen dit konden aankaarten was een privilege op zich voor mensen met een andere huidskleur is het een noodzakelijkheid. Vroeger bepaalden witte mensen de woordenschat, hoe en welk debat er gevoerd werd. Omdat de betrokkenen nu betrokken worden, levert dit ook een ander vocabularium en debat op. De term komt uit de VS en misschien hebben mensen niet het idee dat het toepasbaar is op de Belgische/Vlaamse context. Toch ook hier hebben witte mensen bepaalde privileges.

Laat je verder inspireren:

- Bekijk zeker al het materiaal uit de brochure 'Macht herverdelen' <https://demos.be/machtherverdelen>
- Het boek: 'Waarom ik niet meer met witte mensen over racisme praat' van Reni Eddo-Lodge geeft een inkijk in de verschillende invloedsferen waarop wit privilege van toepassing is
- Er zijn meerdere privileges, hierover schrijft Anya Topolski <https://www.mo.be/column/wit-privilege-niet-alleen-maar-wit>
- Het artikel <https://kifkif.be/cnt/artikel/white-privilege-de-oorsprong-en-de-impact-van-het-concept-7145> geeft een globaal beeld van de achtergrond en kritieken op de term wit privilege
- In volgende TED talk legt Lilian Medville uit hoe zij mensen leert dit moeilijke thema aan te gaan https://www.youtube.com/watch?v=R4b_ojKx6UI
- Bepaalde begrippen en gevoeligheden worden uitgelegd in volgend artikel: <https://joop.bnnvara.nl/opinies/aan-alle-boze-witte-mensen-wit-is-ook-een-kleur>